



КОВАЛЬОВ Сергій Адамович (02. 03. 1930, містечко Середина-Буда, нині місто Сум. обл. — 09. 08. 2021, Москва) — учасник правозахисного руху, громадсько-політичний діяч. Кандидат біологічних наук (1964). Закін. Моск. університет (1952), де й працював: 1964–69 — завідувач відділу міжфакультет. лаб. матем. методів у біології; водночас 1964–74 — старший науковий співробітник Моск. рибоводно-меліорат. дослід. станції. Від 1956 брав участь у боротьбі проти т. зв. вчення Т. Лисенка — антинаук. доктрини, що панувала у рад. біології. 1966 організував написання колектив. листа на захист письменників А. Синявського і Ю. Данієля, засудж. за звинуваченням у антирад. пропаганді. 1969

увійшов до складу Ініціатив. групи захисту прав людини в СРСР, після чого був змушений звільнитися з роботи (відтоді — під наглядом КДБ).

На поч. 1972 став одним із ред. «Хроніки текущих событий» — машинопис. інформ. бюлетеня рад. правозахисників. 28 грудня 1974 заарешт., 12 грудня 1975 за звинуваченням у антирад. агітації і пропаганді засудж. до 7-ми р. таборів і 3-х р. заслання. На його захист організовано широку міжнар. кампанію, відповідну петицію підписало 178 осіб. 1984 звільнений, 1987 повернувся до Москви. 1988 запрошений на прийом до президента США Р. Рейгана під час його візиту до СРСР. Брав участь у створенні прес-клубу «Гласність», установ. з'їзді товариства «Меморіал» (1990 обраний його співголовою). 1990–93 — депутат ВР, 1993–2003 — Держ. думи РФ. Голова делегації РФ у Комісії ООН з прав людини (Женева, 1990–94), Комісії з прав людини при президентові РФ (від 1993). Співавтор рос. Декларації прав людини і громадянина (1990), закону «Про реабілітацію жертв політичних репресій» (1991). Домігся амністування всіх політв'язнів (останні звільнені 1992). Різно засудив ведення бойових дій у Чечні, 1995 виступив посередником на переговорах уряду РФ із чеченцями, які захопили заручників у м. Будьонівськ Ставроп. краю. На знак незгоди з діями влади 1996 склав повноваження голови Комісії з прав людини при президентові РФ. 2008 засудив дії рос. керівництва під час грузин.-пд.-осетин. конфлікту. Відзначений багатьма міжнар. преміями й іноз. нагородами.

Р. М. Конта

Бібліографічний опис:

Ковальов Сергій Адамович / Р. М. Конта // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-9027>. — Останнє поновлення : 2021.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).